Anul XLVIII — 12 Pagini — EXEMPLARUL In ţară 3 lei, In străinătate 6 lei — 12 Pagini — Nr. 125 Vineri 6 Iunie 1930

ABONAMENT IN ŢARA Lei 200 pe 3 luni, Lei 380 pe 6 luni, Lei 750 pe 12 luni. Pe o lună Lei 80. In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ

TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE

ABONAMENTE la „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" „UNIVERSUL LITERAR" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 lei în ţară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: Bucureşti, Str. Brezoianu No. 9-11

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

TELEFON: DIRECŢIA 313/72—364/64 ADMINISTRAŢIA 313/71 SECRETARIATUL DE REDACŢIE 356/43 REDACŢIA: CORESP. CU PROVINCIA 302/98—335/31

ASOCIAŢIUNII SIBIU

Realităţile... über Alles

In aceeaş pagină, ziarele înregistrează discursurile internaţionale ţinute în favoarea unei federaţii europene — şi manifestaţiile dela Pesta pentru revizuirea tratatului dela Trianon.

Ce sugestivă sguduire a iluziilor mari vânturate în vorbe şi mai mari!

Conferinţele convocate spre a rezolva litigiile economice lăsate de războiu, se închee regulat cu deziderate de un înnalt umanitarism. Cel mai recent este: Statele-Unite ale Europei. Nobilul suflet pacifist şi superba elocinţă a d-lui Aristide Briand şi-au luat sarcina să-l popularizeze ca un cântec politic la modă un sezon.

Evident, toată lumea ar dori să vadă ideea realizată, progresul omenirii atârnând de pacea generală. Dar greutăţile realizării sunt tot atât de evidente. Şi cea dintâi şi cea mai mare vine dela inamicii de eri, de azi şi de mâine ai păcii.

Puterile centrale au deslănţuit războiul, l-au pierdut şi-i îndură consecinţele. Sfârşitul acesta a coincidat cu salvarea civilizaţiei şi cu liberarea naţiunilor. Prin urmare, stabilirea unei federaţii generale pe Continent nu se poate face de cât pe baza stărilor de fapt, creiate cu sacrificii şi bazate pe drept.

Câtă vreme se va vorbi de revizuirea actualelor tratate, toate imnurile pentru asociarea statelor europene vor răsuna în deşert. De câteori ungurii vor manifesta contra tratatului dela Trianon, vor zădărnici orice speranţe despre un tratat de federare.

Iată de ce, primind cu simpatie sugestiile şi demonstraţiile pentru realizarea Statelor-Unite, prietenii păcii trebue să se preocupe cu hotărîre de menţinerea Statelor actuale. Prima idee nu poate fi de cât subordonata celeilalte. Cine crede altfel, se înşeală. Şi cine se'nşeală în politică, o face pe cont propriu. Ungaria n'are de cât să-şi privească fotografiile din 1914 şi 1919, ca să se convingă.

Ceea ce rămâne în picioare şi trebue să predomine, este politica de realităţi. Omul cu viziune clară şi cu spirit practic care este primul ministru al Franţei, a spus-o limpede şi ferm alaltăeri la Dijon: *asigurarea păcii stă în mâinile marilor puteri.*

De sigur, ele au impus-o, ele au creeat actualul aşezământ, ele îl vor păstra. Şi în această operă a lor, adăogăm noi, Mica Inţelegere are rolul său de mare însemnătate.

Iluziile sunt frumoase. Realităţile sunt totul.

SINAIA. CASTELUL PELIŞOR

Turburări grave în Ukraina

— Mişcarea insurecţională e reprimată cu cruzime de autorităţile boşevice —

Riga, 3 (Rador). — Din Kiew se anunţă că în ultimul timp s'au produs turburări grave în diferite regiuni din Ukraina. Astfel la Vapniarka şi în satele învecinate s'au produs răscoale în cursul cărora a fost omorît preşedintele comitetului executiv local şi mai mulţi agenţi comunişti, veniţi să facă propagandă în favoarea colectivizării rurale.

In regiunea Novograd-Volynsk, s'au produs turburări în 26 sate. De asemenea şi în departamentul Kiew.

Toate aceste manifestaţii de nemulţumire sunt reprimate cu cruzime de autorităţile bolşevice, cu ajutorul detaşamentelor speciale din G. P. U. Numărul ţăranilor arestaţi este atât de mare, încât în fiecare zi sunt trimişi în Siberia (la Chaborowsk şi în insula Sakalin) convoaie de câte 1200 persoane numai din închisoarea centrală din Kiew.

In Kuban de asemenea domneşte nesiguranţa. Toate întrunirile se ţin sub protecţia agenţilor poliţiei, înarmaţi cu mitraliere şi având la dispoziţie automobile blindate.

REGIUNI INTREGI SUB STARE DE ASEDIU

In Caucaz, colectivizarea întâmpină o rezistenţă disperată din partea populaţiei. In republicile Azerbeidjan şi Nachicevan, s'au produs răscoale grave. In multe localităţi ordinea n'a fost restabilită nici până acum. Regiuni întregi sunt sub regimul stării de asediu.

Această mişcare insurecţională, începută din luna Martie, a silit autorităţile să ceară la Moscova întăriri militare considerabile. S'au trimes trupe prevăzute cu artilerie şi aeroplane de bombardament. Unele oraşe, ca de pildă Chucha şi Armavir au rămas săptămâni întregi în stăpânirea insurgenţilor.

— XOX —

Tragicul sfârşit al unui aviator german

Berlin, 3 (Rador). — In cursul unui sbor acrobatic la Palmbeach, în statul New York, aviatorul german Stollwerck a căzut în mare şi a murit.

El era căsătorit numai de două săptămâni.

Ziarele relevă că Stollwerck intrase ca voluntar în armata germană în timpul războiului, având vârsta numai de 14 ani, fiind cel mai tânăr combatant din armatele puterilor centrale.

INUNDAŢIILE DIN ŢARA

Strada Gării din Făgăraş sub apă

Instituţiile bancare la remorca ministrului de finanţe

— Legea pentru administrarea portofoliului imobilizat al Băncii Naţionale desfiinţează autonomia instituţiilor particulare de credit —

Ministrul de finanţe poate fi considerat, pe drept cuvânt, un virtuos al artei de-a călca în strâchini. Aproape în fiecare zi se produce cu câte o boroboaţă nouă.

Toate îi pică în cap, la urmă, dar omul nostru nu se lasă.

Zilele acestea a venit cu o nouă lovitură. A depus în Parlament un proiect de lege interpretativ, în legătură cu aplicarea unora din dispoziţiile planului de stabilizare privitoare la modul de lichidare a portofoliului imobilizat al Băncii Naţionale.

Deşi era o chestiune, în care Banca Naţională avea primul cuvânt de spus, aceasta n'a fost nici măcar informată de cuprinsul proiectului ministrului de finanţe, necum consultată la întocmirea lui.

Deci, un prim act de ineleganţă.

Dar proectul în sine aduce prin art. 10 o foarte gravă atingere autonomiei şi secretului în afaceri, de care se bucură în toate ţările instituţiunile de credit.

Prin acest articol, toate instituţiunile de credit ce au la Banca Naţională portofoliu scontat de lungă lichiditate, care rămează să treacă asupra statului, sunt supuse unui control obligatoriu exercitat de ministerul de finanţe prin comisari ai guvernului, numiţi pe lângă astfel de instituţii.

Şi textul articolului este categoric obilgatiu:

„Ministerul finanţelor va numi un comisar al guvernului, care va funcţiona pe lângă consiliile şi direcţiunea acelor instituţii.

Comisarii guvernului vor lua parte la toate comitetele de direcţie şi consiliile de administraţie şi vor avea dreptul de control asupra tuturor actelor băncii până la lichidarea convenţiei sau transacţiei. Comisarii vor ţine ministerul finanţelor în curent cu mersul operaţiunilor acestor instituţiuni, vor supraveghea întreaga lor administraţie şi conducere şi vor avea dreptul de veto. cu autorizaţiunea ministerului finanţelor, la realizarea acelor operaţiuni pe cari le vor crede nepotrivite bunului mers sau scopului acestor instituţiuni. Până la obţinerea autorizaţiei ministerului finanţelor, veto opus de comisarul guvernului va suspenda de drept orice deciziuni ale consiliului de administraţie, comitetului de direcţie sau ale direcţiunii".

Cum era şi firesc, Asociaţia generală a băncilor din România, al cărei preşedinte este însuşi guvernatorul Băncii Naţionale, a protestat din primul moment împotriva acestui amestec brutal al ministerului de finanţe în conducerea intimă a gestiunei instituţiunilor bancare. Un memoriu foarte judicios a fost înaintat preşedinţilor Corpurilor legiuitoare de către Asociaţia băncilor. Pus din nou în conflict cu realităţile şi cu normele bunului simţ, ministrul de finanţe a recurs la un subterfugiu ieftin, pretextând că înţelesul dispoziţiunilor art. 10 nu este imperativ, ci facultativ, adică se vor putea institui comisari numai acolo unde interesele statului creditor ar părea că sunt mai puţin în siguranţă.

Această explicaţie de circumstanţă nu numai că nu micşorează gravitatea măsurii, dar chiar o agravează, împărţind instituţiile financiare cu portofolii de lungă lichiditate în două categorii: unele cu comisari de control şi altele fără, ceaace va lăsa un larg drum pentru abuzuri ministrului de finanţe.

In această privinţă, suntem de acord cu Asociaţia băncilor, care în memoriul ei a arătat că supravegherea administraţiei se poate executa foarte bine de însăşi Banca Naţională, care, chiar prin proiectul de care ne ocupăm, este instituită „mandatara Statului". Prin personalul său technic, prin sfaturile competente şi prin toate mijloacele de care dispune şi azi faţă de un debitor al său la scont, ea poate cerceta scriptele şi exercita singurul control compatibil cu interesele de bun mers al unei instituţii de bancă.

Ministrul de finanţe să-şi retragă măsura lui poliţistă şi de spionaj, din care ţinteşte să-şi facă o nouă armă politică şi de răzbunare.

— OXO —

D. senator P. IACOBOVICI descoperitorul specimenelor „Titanosaurilor" bugetivori Mănăilă Voina, etc.

— OXO —

Tratativele comerciale româno-germane

GERMANIA NU CEDEAZA IN CHESTIA CEREALELOR, DAR NE OFERA INLESNIRI FINANCIARE LA CUMPARAREA MAŞINILOR... GERMANE

Berlin, 3 (telegr. part.). — *In cercurile partidului naţional se afirmă, că, deoarece posibilitatea oferirii unui echivalent agriculturii române, pentru cumpărările ei de maşini agricole, este nulă, din cauza opunerilor agrarienilor germani, guvernul va căuta să găsească o înţelegere cu România pentru încheerea tratatului comercial, oferind României facilităţi financiare pentru cumpărările de maşini agricole în Germania.*

Şeful delegaţiei germane ar fi primit dela guvernul său instrucţiuni în acest sens şi a plecat azi spre Bucureşti.

— OXO —

Intre Polonia şi guvernul sovietic

Berlin, 3 (Rador). — Guvernul sovietic a transmis guvernului polon o nouă notă prin care cere lămuriri asupra anchetei ce s'a făcut în legătură cu încercarea de atentat la legaţia sovietică din Varşovia.

FILME

Şedinţele Academiilor sunt câteodată interesante.

Cu una din acestea se poate lăuda Academia de medicină din Paris, unde d. Portier s'a ridicat cu consideraţiuni atât de savante şi de emoţionante în contra sgomotului, în cât înaltul areopag, înmărmurit şi îngrozit, a constituit pe loc o comisiune a tăcerii.

Pân'acuma se credea că longevitatea a slăbit şi moartea s'a înteţit din cauza boalelor, geloziei, patimilor, mizeriei, politicii, flirtului, şi altor nenorociri.

Comunicarea făcută la Academia de medicină din Paris demonstrează că toate astea la un loc nu rod viaţa omenească aşa cum o curăţă sgomotele tot mai multe, mai mari şi mai urite ale progresului civilizaţiei.

Clopotele tramvaelor, hodorogiturile trenurilor, claxoanele şi opintelile automobilelor, horcăelile morţale ale radiofoniei, tusea convulsivă a filmelor sonore, istericalele jazzurilor, discursurile parlamentare, în sfârşit toate strigătele umane şi metalice ale societăţii moderne, sunt cele mai mari inamice ale vieţii noastre.

Concluzia nu poate fi decât una singură: aşa cum se decretează cordon contra holerei şi ciumei, trebue să ne îngrădim în contra sgomotului.

Operă, din nefericire, foarte grea!

Căci dacă gălăgia maşinilor, sub toate aspectele lor, ar mai putea fi temperată, graţie noilor invenţii, cine ar avea naivitatea să spere acelaş lucru faţă de tapajele umane?

Un scarlatinos poate fi izolat, afişându-i la poartă: „Casă contaminată". Dar cum s'ar putea proceda la fel cu persoanele prea gălăgioase?

Nu numai atât. Dar în general bolnavii contagioşi au bunul simţ să nu te viziteze — pe când sănătoşii gălăgioşi te enervează cu vizite fără număr şi fără sfârşit.

Până când Academia va preconiza mijloacele eficace pentru stârpirea flagelului descoperit în persoana sgomotului, ar trebui să se recurgă la unele paleative, sub formă de afişe în trenuri, tramvae, autobuze, Camera şi Senat, cafenele, berării, palatul justiţiei, etc.: „Nu vorbiţi fără să fiţi întrebaţi", „Feriţi-vă de gălăgie", „Cine vorbeşte prea mult se consumă prea mult", „Cine nu se poate abţine, să-şi vorbească singur", etc., ordonanţe prevăzând pentru recalcitranţi pedepse cu munca silnică, din moment ce pun viaţa omenească în pericol.

Ca urmare, punem punct şi zicem:

— Ssst!...

Don José

— OXO —

UNIUNEA FEDERALA EUROPEANA

de V. V. Pella
profesor universitar

I

— Dela Sully la Aristide Briand —

Profesorul american Shotwel, într'o conferinţă asupra organizării păcii, ţinută la „Institutul Social Român", arăta că dacă toţi soldaţii sacrificaţi cu ocazia războiului mondial, ar eşi din morminte şi s'ar reface în regimente defilând în rânduri reglementare, această armată de fantome **s'ar eşalona dela Constantinopol şi până dincolo de Paris.**

Profesorul francez Brunet, într'o lucrare recentă asupra finanţelor publice, evalua cu aproximaţie cheltuelile de război, făcute de diferitele State beligerante dela 1914 şi până la 1918, la **O mie şi o sută miliarde de franci francezi.** In acest calcul nu intră, bineînţeles, pagubele directe sau indirecte suferite în timpul războiului (regiuni devastate, dezorganizarea comerţului şi a industriei, etc.)

A trebuit ca omenirea să facă şi această ultimă şi dureroasă experienţă, spre a se convinge că aşa zisa politică de improvizare a păcii, trebue neapărat înlocuită printr'o **politică serioasă şi metodică de prevenire şi de reprimare a crimei internaţionale, pe care o reprezintă războiul.**

Ţinând seamă de urile milenare care despart popoarele din continentul nostru, uri generatoare a atâtor războaie, **Europa a fost cu drept cuvânt considerată ca unul din punctele nevralgice ale globului pământesc.**

Din cauza legii moderne a interdependenţii, războiul nu mai poate fi localizat astăzi, nici chiar în cuprinsul fruntariilor destul de întinse ale unui singur continent.

De aceea, în afară de acţiunea **universală** de prevenire a războiului pe care o urmăreşte Societatea Naţiunilor, este necesar ca în anumite regiuni considerate ca puncte nevralgice să se ia un surplus de măsuri preventive.

Domnul Briand, — mare gânditor, însufleţit de ideologia adevărată a păcii şi înzestrat cu acel simţ puternic al realităţilor practice, care adeseori i-au dat putinţa să găsească formulele de adaptare a unor concepţiuni îndrăzneţe, dacă nu şi utopice, necesităţilor vieţii internaţionale de astăzi, — a considerat desigur că prevenirea războiului a cărui criminalitate îşi găseşte cel mai periculos focar în continentul nostru, impune neapărat o **Uniune federală europeană.**

Această Uniune, astfel concepută, apare nu numai ca un mijloc menit să asigure propăşirea popoarelor europene, dar şi ca un mijloc de apărare a întregii omeniri împotriva criminalităţii războiului.

Ideea în sine a unei **Uniuni a Statelor europene,** nu este nouă.

Socotită în veacul al XIV-lea de Pierre Dubois, ca un mijloc de solidarizare a creştinătăţii împotriva puterii musulmanilor, solidarizare pe care de altminteri o cereau mai târziu şi marii noştri voevozi Ştefan cel Mare şi Mihai Viteazu, — această Uniune a format obiectul unui măreţ proiect, elaborat la începutul veacului al XVII-lea de către Sully.

Deşi ne despart mai mult de trei veacuri de când Sully elaborase faimosul său proiect de constituire a **Republicii Statelor creştine ale Europei,** câtă asemănare totuş, între multe soluţiuni pe care le găsim în memoriile marelui ministru al lui Henric al VI-lea, şi acele conţinute în propunerea ministrului de afaceri străine al Franţei republicane de astăzi.

Sully, părăsind ideea unui supra Stat unic, arăta că în mărea Republică creştină europeană, „autonomia" (înţeleasă în sensul suveranităţii de astăzi) a fiecărui Stat trebuia neapărat păstrată. Domnul Briand precizează astfel în memoriul său că Uniunea federală nu trebue să ştirbească cu nimic suveranitatea Statelor ce-ar face parte dintr'o atare Uniune.

Sully propunea întrunirea în fiecare an a unei **Adunări generale a reprezentanţilor Statelor europene** şi pentru ca să se evite preponderenţa vreunuia din aceste State, adunarea ar fi trebuit să se întrunească, rând pe rând, în principalele oraşe ale Europei. Domnul Briand prevede deasemeni o Adunare (conferinţă europeană) alcătuită din reprezentanţii guvernelor europene. Adunarea va avea sesiuni ordinare şi extraordinare, spre a înlătura preponderenţa vreunuia din state în dauna altora, preşidenţia Adunării va fi anuală şi exercitată prin rotaţie.

In sfârşit, Sully în veacul al XVII-lea excludea din organizarea europeană două State, şi anume: Rusia pe care o considera **„ca o ţară înapoiată şi barbară"** şi Turcia, pe care o socotea **„ca un duşman al civilizaţiei".**

Domnul Briand, în veacul al XX-lea, exclude şi d-sa, pentru moment, aceste două State, deoarece „pactul european este rezervat la origină numai Statelor europene, membre ale Societăţii Naţiunilor". Or, nici Rusia, nici Turcia nu fac parte din Societatea Naţiunilor.

Lăsând la o parte Turcia, a cărei situaţiune este diferită de aceea din secolul al XVII-lea, câtă asemănare totuş între situaţia internaţională a Rusiei de astăzi şi aceea de acum trei veacuri.

Motivele aduse de Sully pentru excluderea Rusiei şi Turciei din Uniunea europeană, se potrivesc de minune şi Rusiei sovietice de astăzi, care din cauza regimului bolşevic, apare ca „o ţară barbară şi înapoiată, ca un duşman al civilizaţiei".

Considerată până acum câteva decenii ca utopie, — **şi oricare ar fi rezervele ce vom face asupra unor anumite mijloace de realizare,** — ideea Uniunii federale europene a intrat în domeniul acelor „idei forţe" care se impun conştiinţei politice contimporane.

*

Articolul viitor: Utopişti şi realizatori.

Ce se petrece la Conservatorul din Cluj

— O administraţie model şi o corectitudine la fel —

Una din nouile isprăvi, menite să dovedească clasica inconştienţă şi abuziva mentalitate care domneşte în toate ramurile de administraţie dela noi, în momentul de faţă, este aceea care s'a petrecut de curând la Conservatorul din Cluj.

D. Aurel Vlad, ministrul artelor în 1929, — informat de activitatea foarte valoroasă şi de pregătirea excelentă pe care o are d. Gheorghe Simonis, unul din cei mai străluciţi elevi ai lui Vincent d'Indy şi suplinitor al acestui celebru maestru la Schola Cantorum din Paris, — a chemat în ţară pe d. Gheorghe Simonis cerându-i să-şi consacre munca pentru muzica românească.

D. Aurel Vlad a fost încurajat în acest gest al său şi de maestrul George Enescu, care are pentru d. Gheorghe Simonis cele mai elogioase şi mai călduroase aprecieri.

Venit în ţară, după cererea ce i s'a adresat, d. Simonis a fost sfătuit să ceară postul de director al Conservatorului din Cluj, titularul acestui post, d. Augustin Bena, neavând nici pregătirea şi nici studiile necesare.

Printr'o manevră vinovată a organelor superioare dela ministerul artelor, — manevră despre care vom vorbi la timp, — cererea d-lui Simonis a fost dosită, acordându-se d-lui Bena o protecţie prin nimic justificată, în scop ca acesta din urmă să rămână titularul unui post pe care, după lege, nu are dreptul să-l ocupe.

UN ANALFABET CARE DA LECŢII UNUI MAESTRU

Cu consolaţia promisă d-lui Simonis că va fi numit director artistic al Operei din Cluj, d. Simonis a fost trimis la Conservatorul din Cluj, dându-i-se o adresă a ministerului, în acest sens.

Aci, însă, d. Augustin Bena, nu numai că s'a opus ca d. Simonis să-şi facă cursurile, dar prin rapoarte false şi interesate, a căutat să-i facă tot felul de mizerii şi de umilinţe, vrând să-i dea certificat de incapacitate unui om dela care avea multe de învăţat.

Organele superioare ale ministerului artei, într'o vinovată complicitate cu directorul conservatorului, Bena, şi cu directorul Operei, Pavel, au deslănţuit asupra unuia din cei mai distinşi muzicanţi pe care-i are România azi o prigoană menită să-l zdrobească pe d. Simonis, care fusese anume adus dela Paris, unde părăsise o situaţie de primă importanţă. Tratamentul de martiraj ce i se aplica d-lui Simonis l-a obligat pe maestrul Enescu să-i comunice d-lui Maniu scandaloasa procedare a vinovaţilor.

D. Maniu, ca de obiceiu, a ascultat, şi, tot ca de obiceiu, a promis.

UN ARTIST CARE MOARE DE FOAME, DEŞI A FOST CHEMAT

Dela Decembrie şi până azi, d. Simonis, chemat anume dela Paris, aşteaptă mereu, făcând petiţii după petiţii, fără să se facă nimic... Şi dela 1 Iulie 1929, adică de aproape un an, acest valoros artist n'a primit nici un leu ca leafă, în timp ce cârpaciul, d. Augustin Bena, — care nu posedă nici o diplomă de muzică! — plus d. Pavel şi cei din ministerul artelor râd de nenorocirea unui om, adus aci ca să fie lăsat pe drumuri împreună cu soţia sa, muritori de foame...

Noi numim aceasta o ruşine fără pereche, şi-l felicităm pe d. Maniu pentru spiritul de dreptate ca şi pe subalternii săi, pentru grosul, foarte grosul obraz, pe care-l dovedesc!